

Lukáš 5,1-11 (2014)

1.

„Ježíš hlásal království Boží – a přišla církev.“ Výrok francouzského katolického modernisty ALFREDA LOISYHO Z ROKU 1902 jsme si my protestanti už dávno rádi a ochotně osvojili. Vytržený z kontextu, do omrzení citován německými theology (nejednou ve francouzském originále: „Jésus annonçait le Royaume – et c'est l'Église, qui est venue.“) slouží jako zkratka přesvědčení moderního evangelíka, že církev představuje pro autentického křesťana nutné zlo. Evangelista Lukáš, kanonický historik první církve, také postavil před naše oči nejprve *Ježíše bez církve*: mesiášského proroka v Nazaretě a v Kafarnaum. Ovšem v jedné jedině, čtvrté kapitole svého evangelia. Už v následující kapitole, páté, přivádí na scénu církev, církev *in statu nascendi*, ve stádiu zrodu. *Církev patří do Evangelia*, dobře, ne od *samého* počátku, ale od počátku; církev *patří do Kréda*, pravda, ne na jeho začátek, ale také ne na jeho konec. Církev není nějaký druhý Boží plán po tom, co se první plán realizovat nepodařilo, a už vůbec ne lidské opatření z nouze, když se na nic lepšího nezmůžeme. Otec si od počátku Synova veřejného působení přál, aby tu byla církev. Církev tvořená hříšníky, lidmi jako my všichni zde shromáždění – a jako ten úplně první z nás, Šimon Petr.

2.

Kazatel Ježíš nejprve stojí na břehu Genezaretského jezera, poté se přesouvá na improvizovanou kazatelnu, za kterou mu slouží člun Šimona Petra, jeho i našeho známého z Kafarnaum. Tedy *kázání na moři*. Zatím si nárokuje loďku, vzápětí si bude nárokovat i jejího majitele. Šimon odrazí s loďkou kousek od břehu: mezi Ježíšem a jeho posluchači má vzniknout určitý odstup, Boží slovo nevychází ze středu posluchačů, přichází, jak se metaforicky říká, k nim „z druhého břehu“. Řekl bych, že i dnešní kazatel má mít – při kázání! – podobný symbolický odstup od svých posluchačů, aby bylo jasné, že slovo, které káže, nevychází z církve, ale vchází do církve. Kázání se odehrává v plenéru, pod širým nebem, nikoli v synagóze; ve všední den, ne v sobotu, pro přítomné rybáře jaksí „na pracovišti“. Posluchačů dychtivých Božího slova jsou celé zástupy, tedy něco, co my známe tak nanejvýš z půlnoční.

Vlastní děj se ovšem rozvíjí až po kázání, už bez zástupů. Na scéně je pouze Petr, a bratři Zebedeovi Jakub a Jan někde v pozadí. Ježíš vstupuje všedního dne galilejských rybářů, čistících a spravujících rybářské sítě po neúspěšném nočním rybolovu. Podobně vstupuje do našich životů, namnoze ne právě úspěšných a ne právě povedených, do šedi dnů, plných námahy a lopoty, nejednou také marné.

První slovo k Šimonovi, km Šimonovi, Jakubovi a Janovi, je příkaz: „*Zajed' na hlubinu a spust'te síť.*“ Na to mu Šimon odpoví: „*Mistře, namáhali jsme se celou noc a nic jsme nechytili.*“ Ježíšovo slovo jde proti vši Šimonově zkušenosti: dobou lovu ryb je přece noc, nikoli den. A minulá noc byla bezvýsledná. Není pro nás těžké v'ít se do rozpoložení člověka, který má za sebou noc marné práce. „*Tak to zkus ještě jednou.*“ Takový příkaz lze buď neodůvodněně poslechnout, nebo ho odmítnout se zdůvodněním, že léta rybářské praxe váží víc než dobrá vůle.

Šimon Petr se rozhodne pro odvážný skok víry: „*Ale na tvé slovo spustím síť.*“ „*K slovu tvému rozestru síť.*“ „*Ale když to říkáš ty, tak to ještě jednou zkusím. Vždyť ty víš, jak na tom jsem, ty víš, jak se nám život, který bychom tak rádi mistrovali, rozpadá pod rukama. Vezmu vážněji tvé slovo než své zkušenosti, spolehnu se víc na tvůj příslib než na svá zklamání. Na tvé slovo spustím síť.*“ Proti vši životní moudrosti tzv. zkušených lidí tu stojí odvaha, která není z člověka. Věřit tu neznamena teoreticky přitakat tomu či onomu učení, nýbrž prakticky se spolehnout na účinnost Kristova slova, v důvěře se chopit se jeho pobídky. „*Protože to říkáš ty...*“

Veliké množství ryb – tak veliké, až se síť trhají a loď se pod jejich tíhou potápí – veliké množství chycených ryb vyvolá u všech rybářů úžas, bázeň, posvátnou hrůzu. Kde je Kristus se svým slovem, tam není nedostatek. Nepochopitelnost Božího požehnání člověka sráží na kolena. „*Odejdí ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.*“ Nevíme, čemu se divit dřív: zázračnému úlovku, nebo neobvyklé reakci rybářů?

(1) Běžné přece je, že jakmile máme úspěch, jakmile se nám podaří vyšvihnout se do sedla, zapomeneme na všechno, co tomu předcházelo a svůj úspěch začneme přičítat tu svým schopnostem, tu své pracovitosti, tu své odvaze, tu své vytrvalosti: je to přece můj *zasloužený* úspěch! Ne tak Petr. Petr ví, že přičíst si může pouze a jen to, že spolehl na Ježíšovo slovo. (2) Zázrak běžně chápeme jako zrušení distance mezi stvořitelem a stvořením, jako prolomení rozlišování Božího světa a lidského světa. Ne tak Petr. Pro Petra propast mezi učedníkem a jeho mistrem zázračný rybolov nepřeklenul, nýbrž naopak teprve naplno rozevřel. (3) Stále nanovo propadáme starému bludu, že člověk nejprve musí vyznat, že chybil, že se provinil, že se minul cestou i cílem, aby ho Kristus mohl přijmout do své služby.

Nad ničím, s čím jsem se kdy setkal – v církvi, evangelické i katolické, v církevní službě i na theologické fakultě – se mně nezmocňuje takový pocit marnosti, jako nad tím, co DIETRICH BONHOEFFER (metodisty prosím o odpuštění) označil výrazem „*sekularizovaný metodismus*“: přesvědčení, že je třeba odnáboženštěně lidi nejprve podusit tím, že je usvědčíme z hříchu, abychom jim potom blahosklonně sdělili, že jim Pán Bůh jejich hřích odpouští. Znovu a znovu slyším, že prý je proto dnes tak těžké zvěstovat evangelium, protože lidé ztratili povědomí o své hříšnosti. Naléhavě napomínám sebe i vás: Nesnižujme křesťanskou víru na úroveň obyčejného náboženství a obyčejné morálky! Nepřicházejme k nikomu se slovem o hříchu jako prvním slovem! Člověk může sám ze sebe u sebe rozpoznat kdejakou nedokonalost nebo špatnost. Ale k hříchu podstatně patří právě to, že ho člověk nevidí, že ho nechce a nemůže vidět; i kdybychom nakonec přece jen byli s to uznat, že jsme hříšní, pak pro to

v zápětí začneme hledat omluvy, dodávat vysvětlující komentáře atd. Jediná spolehlivá cesta k poznání a vyznání hříchu je kázání evangelia!

Se slovy „Pane, já jsem hříšný člověk,“ padá Petr, který právě zakusil velikost Boží dobroty, Ježíšovi k nohám. Vyznání hříchu *není předpokladem* pro poznání milosti, vyznání hříchu je *důsledkem* poznání milosti! Petr poznává velikost své hříšnosti až po tom, co poznal velikost Boží štědrosti! Spatřuje sama sebe jako hříšníka právě proto, že Ježíš na něho jako na hříšníka pohlížet nechce! Ježíš nepronásí směrem k Petrovi žádnou absoluční formuli. Tam, kde bychom možná čekali nějaké „Ego te absolvo!“ se ozve prosté: „*Neboj se!*“, „*Neměj strach*“, „*Buď bez obav*“ – slova, která známe jako andělské zvěstování vánoční noci i velikonočního rána. Hřích byl vyznán a bez dalších slov přikryt. Propastnou vzdálenost překlenul Ježíš mostem odpuštění.

Kdyby obsahem perikopy bylo pouze Ježíšovo sekání s galilejským rybářem Šimonem, mohl by tu evangelista skončit. Perikopa však pojednává o povolání prvního apoštola Petra. Obdarovaný dostává úkol obdarovávat druhé. „*Od této chvíle budeš lovit lidi.*“ „Od nyníška nabude tvůj život nového obsahu, dostane nový smysl a cíl: být rybářem lidí.“ Kdekdo dnes trpí tím, že nemá pro koho a pro co žít. Kdekdo dnes naříká, že je tu zbytečně, že pro nikoho nic neznamena, že s ním či s ní nikdo nepočítá, nikdo je nepotřebuje. *Lovit lidi*, to neznamena vrhat se na lidi a přetahovat je k nám, využívat jejich slabých míst či chviliek, abychom je mohli duchovně znásilnit a polapit do církve. Ne, lovit lidi, to znamena vytahovat je z chaotického moře tohoto světa, zachraňovat je z vln potopy a shromažďovat je jako do Noemovy archy pro Boží království. V tomto smyslu mluvil o „síti víry“ jiný Petr, PETR CHELČICKÝ. „*Budeš lovit*“, je tu řečeno, ne „*Lov*“, prostý indikativ futura – jako v Desateru. Petr, Jakub a Jan přicházejí ke břehu, nechají vše ležet na zemi a jdou za Ježíšem, aby s ním sdíleli společný život učitele a žáka, mistra a učedníka.

3.

Tak se zrodila církev – novozákonní Noemova archa, o níž spolu s MELANCHTHONEM, resp. Augsburským vyznáním věříme a vyznáváme, že „potrvá věčně“ (CA VII,7: „quod una Sancta Ecclesia perpetuo mansura sit“, Kniha svornosti, s. 54), že tu má (podle něm. znění téhož) „stále býti a trvati“ (Čtyři vyznání, s. 69), že ji Pán zachová na zemi až do svého příchodu ve slávě. Že jsme už dlouho nikoho neulovili? Zajedeme, Pane, jaks nám přikázal, na hlubinu a na Tvé slovo spustíme síť. Amen.